

Doc. PhDr. Andrej Stančák, CSc., päťdesiatnikom

Dne 20. septembra sa dožíva životného jubilea — 50 rokov jeden zo zakladateľov klinickej psychológie na Slovensku, doc. PhDr. Andrej Stančák, CSc. Päťdesiatiny ho zastihli v plnej životnej sviežosti, uprostred vedeckej, pedagogickej, politicko-výchovnej a organizátorskej činnosti, ktorej zasvätil celý svoj doterajší život. Patrí medzi tých klinických psychológov, ktorým sa klinická psychológia stala zmyslom života už v priebehu vysokoškolských štúdií.

Psychológiu študoval na FFUK v Bratislave v rokoch 1945—1950 (1948—1949 v Krakove). Dňa 28. 9. 1950 bol na základe dizertačnej práce *Psyché tuberkulózneho človeka* slávnostne promován (PhDr). Vedecká príprava dizertačnej práce, vychádzajúca z viacročných výskumov prevedených v tatranských sanatóriách a na interných oddeleniach, usmernila jeho pracovné zameranie. Od roku 1951 pracuje ako klinický psychológ na Psychiatrickej klinike v Košiciach. V rokoch 1960—1965 bol externým ašpirantom u prof. Vondračka. Kandidátsku prácu obhájil roku 1966 na LFUK v Bratislave a o rok neskôr sa habilitoval na LFUPJŠ v Košiciach. Toho času prednáša lekársku psychológiu na LF a psychodiagnostiku v psychopatológii na FF pre poslucháčov psychológie.

Počas svojho pôsobenia na Psychiatrickej klinike v Košiciach vyrástol na jedného z popredných čs. klinických psychológov tak teoreticky, ako aj prakticky. Odpublikoval okolo 60 vedeckých prác nielen v našich, ale aj v zahraničných časopisoch. Vo svojej vedeckej činnosti sa zameriava hlavne na štúdium vzájomných vzťahov fyziologických a psychických procesov. Ústredným bodom jeho odbornej činnosti sú emócie a na toto téma publikoval značnú časť svojich prác. Vplyv katecholamínov na emócie rozpracoval v samostatnej monografii *Emócie v psychofyziologickom experimente*.

Podstatu jeho pôvodnej tvorby tvoria depresívne syndrómy, suicídálne pokusy, funkčné sexuálne poruchy, ako aj otázky príčin a motivácie delikventnej činnosti. V poslednom desaťročí sa zaoberá otázkami vplyvu niektorých látok na osobnosť, najmä účinku ataraktík, budivých amínov, dexfenmetrazínu, psychotonu, kofeínu, kávy, alkoholu, ako aj niektorých hormónov drene a kôry nadobličkyvej.

Aktívne je zapojený do štátneho a rezortného výskumného plánu v psychiatrii. Prednáša na psychologických a psychiatrických kongresoch, konferenciách a zjazdoch. Pre širokú verejnosť predniesol cestou rozhlasu, televízie a dennej tlače väčší počet osvetových prác. Významným prínosom z tejto oblasti je aj knižná práca — *Sexuálna výchova*. S rovnakým zánietením vykonáva pedagogickú prácu nielen v rámci plánovaných prednášok, ale aj pri stretnutí s poslucháčmi na besedách v internátoch a pri konzultáciách. Z jeho funkcií vo verejných inštitúciách spomenieme členstvo vo výbore Slovenskej psychologickej spoločnosti, VNČ, Sexuologickej spoločnosti, členstvo v medzinárodnej spoločnosti IAPP a členstvo v redakčnej rade našich a medzinárodných časopisov.

Na úseku politickej činnosti, či už ako lektor pre ideologickú výchovu na LF, alebo ako vedúci BSP na Psychiatrickej klinike, presadzuje politiku komunistickej strany v každodennej činnosti a svojich spolupracovníkov nabáda k politickej angažovanosti. Mladický pracovný elán, hlboko ľudský a taktný prístup k pacientom a spolupracovníkom mu umožňuje cieľavedome, náročne, ale pritom priateľsky viesť a vychovávať kolektív mladých spolupracovníkov oddelenia klinickej psychológie. Rozumným rozdelením času medzi svoju rodinu a prácu a svoj príslovečný optimizmus je nám vzorom i oporou, a preto sa nám s ním dobre pracuje. Voľný čas trávi v rodinnom kruhu vo svojom druhom domove vo Vysokých Tatrách. Uprostred krásnej scenérie našich veľhôr sa venuje mnohým zo svojich záľub, najmä turistike.

Úprimne mu prajeme v mene kolektívu klinickej psychológie, ako aj celého kolektívu Psychiatrickej kliniky v Košiciach do ďalších rokov pevné zdravie, mnoho úspechov vo vedeckej, pedagogickej a verejno-spoločenskej činnosti, ako aj splnenie všetkých túžob a želaní v osobnom živote.

D. Gajancová, Z. Jaššová, spolupracovníci

PhDr. Luděk Kubička, CSc., padesátníkem

Narodil se 5. 9. 1924 v Praze a zůstal jí věrný. Vystudoval zde reálku, po maturitě 1942 se tu učil zámečnickem a pracoval později jako dělník až do osvobození, kdy se zapsal na filosofickou fakultu na studium psychologie a sociologie. Během studia absolvoval čtyřměsíční kurs o psychologii mládeže v Ženevě (pod záštitou OSN). Doktorskou disertační práci „Logické chápání vztahů u předškolního dítěte“ obhájil roku 1951.

Před 25 lety (1. 9. 1949) se upsal psychiatrii, oboru, ke kterému jako vědní disciplíně vždy měl a dosud má značné kritické výhrady, ale ve kterém udělal mnoho práce. Pracoval zprvu jako klinický psycholog bývalého Pedologického ústavu hl. m. Prahy (ved. doc. MUDr. et PhDr. J. Apetaur), později jako vedoucí psycholog dětské psychiatrické ambulance Fakultní polikliniky. Od roku 1963 pracuje ve Výzkumném ústavu psychiatrickém jako odborný pracovník, od 1. 12. 1965 jako vědecký a od 1. 7. 1969 jako samostatný vědecký pracovník. Kandidátem psychologických věd se stal v roce 1965.

Od samého začátku se dr. Kubička kromě rutinních klinických povinností věnoval výzkumu, a to především oblasti psychologie a psychopatologie mládeže. Později se přeorientoval na problematiku dospělých. Byl odpovědným pracovníkem dílčího úkolu státního programu základního výzkumu „Studium poruch sociální adaptace u neurotických osob“, jehož výsledky byly r. 1969 oponentním řízením kvalifikovány jako mezinárodní priorita. Od roku 1969 pracoval na rozsáhlém projektu analýzy účinku terapie alkoholiků, tak jak je prováděno v systému, který vypracoval doc. Skála. Tato práce, která v současné době byla ukončena závěrečnou zprávou, vzbudila již při publikování dílčích výsledků v zahraničí značnou pozornost.

Ve svých téměř 40 vědeckých publikacích řeší dr. Kubička problematiku, kterou si vzal ke zpracování s vynikající metodickou brilantností a se smyslem pro možnou praktickou aplikaci. Proto také napsal nespočetnou řadu osvětových článků (založených na vlastních výzkumech) napomáhajících pochopit vývoj dítěte a dospívajících. Publikoval také pět knižních osvětových publikací a šest rozsáhlejších učebnicových statí.

Dr. Kubička je skromný, nenápadný člověk astenické konstituce, zdánlivě uzavřený a plachý. Hájí-li však vědeckou pravdu, je z něho rázem nesmlouvavý a neúprosný protivník, který dovede v úsporných formulacích najít slabé místo výzkumného námětu či prováděné práce a svými logickými argumenty námět či práci „rozbit“. Poněvadž si však váží každého dobře míněného úsilí a lidské práce, dovede po takovém „rozbití“ najít nové konstruktivní řešení daného úkolu. Jeho schopnost abstraktního myšlení budí respekt stejně jako jeho výjimečné znalosti matematické statistiky aplikované na problematiku analýzy chování. Tak se také mohlo stát, že jakýmsi vedlejším produktem jeho vědecké činnosti je vybudování malého, velmi dobře vybudovaného stolního počítačového centra v laboratoři sociální psychologie ve VÚPs, kterou vede.

Jeho přátelé a spolupracovníci si váží nejen jeho znalostí, ale jeho charakteru, vytříbeného smyslu pro jemný humor a ironii, neobyčejné pracovitosti. Jen přátelé patrně vědí, že má hluboké znalosti vážné hudby a že asi jediným člověkem, který jej ve všech oblastech, které dr. Kubička ovládá, dovede občas dostat do úzkých, je jeho syn, posluchač 4. ročníku psychologie.

Dr. Kubička je příkladem člověka, jemuž by měli být svěřováni do vědecké výchovy nejnadanější z psychologů, kteří chtějí svůj život zasvětit metodologicky nesmírně náročné práci na důkazech zákonitostí lidského chování v normě i patologii.

C. Š., Z. D.